KOMPONIST FORENINGEN

Norwegian Society of Composers
Société des compositeurs norvégiens
Norwegischer komponisten verband

Kulturdepartementet

Oslo, 28. februar 2021

Høringsinnspill fra Norsk Komponistforening - Internasjonal strategi

Vi viser til Kulturdepartementets (KUD) og Utenriksdepartementets (UD) arbeid med en internasjonal strategi for kulturpolitikken. Formålet er ifølge departementet «*å sørgje for at statlege verkemiddel støttar opp kring den internasjonale utviklinga i kunst- og kulturfelta og -bransjane og dei kulturpolitiske målsetningane, samt sikrar ein fleksibel, langsiktig og samordna internasjonal innsats*».

Departementet ber om innspill i form av noen spørsmål om bakgrunn og motivasjon for å jobbe internasjonalt, erfaringer, hva som skal til for å lykkes og hvordan pandemien har innvirket for oss i en internasjonal sammenheng. Nedenfor følger innspill til enkelte av disse punktene. Vi oppfatter dette som en form for kartlegging til grunn for utforming av strategien.

1. Overordnede innspill

Vi har tre overordnede innspill til hva det er viktig at strategien tar for seg.

i. Det ene er at det er viktig med en strategi som tydelig forholder seg til at de næringspolitiske og de kunst- og kulturpolitiske aspektene ved kulturvirksomhet ikke nødvendigvis er sammenfallende, og anerkjenner at disse nivåene har behov for ulike innretninger. Musikkfeltet er bredt, og de ulike områdene fungerer på vidt forskjellige vis. Eksempelvis har deler av det populærmusikalske feltet et langt bedre utbygget bransjeapparat som i stor grad fungerer etter ordinære forretningsmessige prinsipper, mens dette ikke er tilfellet i samme grad i jazzfeltet, det klassiske musikkfeltet, samtidsmusikk og folkemusikkfeltet. Det er ingen tvil om at alle disse feltene har interesse av internasjonalisering, men om det skal lykkes for alle, må de politiske innretningene og strategiene være differensierte og utformes etter de faktiske forholdene i hvert felt.

ii. I tillegg til det ovenfor nevnte, finnes et annet perspektiv som handler om på hvilken måte alle disse feltene kan inngå som en integrert del av norsk utenrikspolitisk arbeid. I en slik strategi vil det være et mål at det politiske arbeidet og kulturen skaper vekselvirkninger mellom hverandre. Vi ser at dette også er en viktig ambisjon for norske myndigheter, for eksempel går det fram av stortingsmeldingen Kulturens kraft at norsk kultur er et vesentlig element for vårt internasjonale omdømme, for demokrati og menneskerettigheter internasjonalt og for andre langsiktige økonomiske og politiske mål.

iii. Det tredje overordnede innspillet er at vi ser et tydelig behov for å styrke hjemmemarkedet til musikkfeltet dersom man ønsker å lykkes med eksporttiltak. Det går vesentlig bedre med norsk musikk i utlandet enn tidligere: TONO avregnet i fjor mer midler fra utlandet til norske opphavere enn noensinne, men parallelt er norskandelen i

musikksalg i Norge på et historisk lavt nivå. For 20 år siden var forholdet motsatt, eksporten var lav, mens nesten annenhver solgte CD i Norge var norskprodusert. Vi mener at disse tre perspektivene er likeverdige, og ønsker at strategien gjennom en helhetlig tenking setter alle disse delene i samspill.

2. Erfaringer med internasjonalt arbeid

Som organisasjon driver vi i dag aktiv interessepolitisk og faglig samarbeid med våre søsterorganisasjoner i Norden, med jevnlige møtepunkter i Nordisk komponistråd. Tilsvarende arbeider vi i europeisk sammenheng i ECSA (European Composer & Songwriter Alliance), paraplyorganisasjonen for europeiske komponistforeninger, som representerer over 30 000 profesjonelle komponister i 27 europeiske land, og CIAM som er den globale interesseorganisasjonen for komponister. Organisasjonen har de siste årene hatt stor innflytelse i det musikkpolitiske arbeidet i Europa. Blant annet har organisasjonen vært en drivkraft i utformingen av EUs opphavsrettsreform.

I tillegg til det interessepolitiske arbeidet, har vi arrangert mange internasjonale prosjekter med deltakelse for våre medlemmer hvor vi har tatt sikte på å skape arenaer, møteplasser og oppdrag for komponister i Europa og verden. Dette gjelder blant annet *Classical:Next* i Rotterdam, *Harpa – Nordic Film Music Days* i Berlin, og *Nordic Music Days* som blir arrangert i en ny europeisk by hvert år.

Disse prosjektene har gitt komponister muligheter innen en rekke felt og gitt dem tilgang til arenaer og muligheter som ikke finnes i Norge, og som hadde vært uaktuelle uten norsk finansiering. For innen kunstmusikkfeltet finnes det i Norge knapt noe bransjeapparat rundt norske komponister. Tomrommet etter MICs nedleggelse i 2013 er tydelig merkbart, og noteforlagene, som i Norge er få, har liten kapasitet og bare dekker en brøkdel av feltet, har ikke klart å fylle dette tomrommet. Det finnes heller ingen agenturer og management for komponister innen dette området i Norge, og det er få eller ingen plateselskap som har økonomiske muskler til å satse internasjonalt. Aktiviteten er likevel høy blant norske komponister, og ønsket om å jobbe internasjonalt er sterkt. Det er flere utfordringer for komponister med å arbeide internasjonalt, spesielt om man har Norge som sin base. Den største av disse er forskjellene i kostnads- og lønnsnivå. Honorarer og vederlag for komponister i så godt som alle land i verden er betydelig lavere enn i Norge, og er ikke alene egnet til å kunne gi et livsgrunnlag med mindre suksessen er betydelig.

De som lykkes med internasjonale karrierer har derfor gjerne utlandet som base, hvor mange signerer avtaler med utenlandske forlag og agenturer. Det flytter både rettigheter, penger og kompetanse ut av landet, og det gjør det igjen vanskeligere å bygge en solid arena i Norge.

Historisk har utenriksstasjonene spilt en viktig rolle for initiativer og kontaktskaping for norske komponister, og spesielt i tiden MIC eksisterte. Denne rollen har blitt betydelig svekket de siste årene. Gode eksempler som her kan nevnes er den langvarige satsingen på presentasjon av norsk samtidsmusikk i Frankrike, blant annet på *Présences-festivalen* i Paris, med god hjelp til lokal

relasjonsbygging fra den norske ambassaden i Paris. Et annet eksempel kan være samarbeidet vi i flere år har hatt om *Harpa – Nordic Film Music Days* med de nordiske ambassadene i Berlin.

3. Aktuelle statlige virkemidler

KUD sier at strategien skal si noe om hvilke statlige virkemidler som skal settes inn. Vi går her gjennom noen forslag til virkemidler.

- **Styrking av Music Norway og tydeliggjøring av mandat**
  Mange av våre medlemmer har opplevd at Music Norway siden opprettelsen i 2013 ikke i tilstrekkelig grad har forstått deres behov. Det har vært en vanlig oppfatning om at arbeidsmåter og fokus har ligget sterkt på utviklingen av en bransjestruktur som tilsvarer det populærmusikalske feltet, og forsøk på å overføre logikkene og forretningsmodellene fra dette feltet til alle andre felt. Vi har gjennom dialog med Music Norway sett at de i stadig større grad forsøker å utvikle sin kompetanse på de ulike feltene og forsøker å tilpasse virkemidlene i tråd med de behovene som meldes inn, men mulighetene er begrensede innenfor de eksisterende rammene.

  Vi vil derfor foreslå en styrking og tydeliggjøring av mandatet og ressursene til Music Norway slik at de kan jobbe for å bedre eksportmulighetene i både et kulturpolitisk og i et næringsmessig perspektiv slik beskrevet over, samt å styrke hjemmemarkedet gjennom informasjonsspredning og sektorbyggende tiltak tilpasset de ulike musikkfeltene. En slik styrking må sees i sammenheng med ressursene som i dag brukes på NB noter i Nasjonalbiblioteket (som tidligere lå under MIC). NB Noter er i dag en stor uutnyttet ressurs for å få formidlet norsk musikk internasjonalt.

- **Integrering av utenriksstasjonene i eksportarbeidet**
  Midler til fremme av kultur og næringsinteresser gitt over UDs budsjett bør økes til minimum2013-nivå, og må sees i sammenheng med en styrking av Music Norway.

- **Norsk Kulturråd og Innovasjon Norge**
  Bruken av midlene til kulturell og kreativ næring gitt til Norsk Kulturråd og Innovasjon Norge bør evalueres og justeres for å fange opp alle de ulike måtene det arbeides med kreative næringer på i internasjonal sammenheng. Midlene treffer i dag i liten grad feltene som er svekket de siste årene. Støtteordninger rettet mot internasjonalt arbeid må sees i sammenheng med kulturrådets øvrige støtteordninger.

- **Krav til norske offentlig finansierte institusjoners aktivitet**
  Offentlig finansierte institusjoner bør forpliktes til å spille en viss andel ny norsk musikk gjennom føringer gjennom de offentlige tilskuddene. Det må også innføres bedre rapporteringsrutiner slik at resultatene kan følges opp politisk. Dette er nødvendig for at det skal skapes et grunnlag for oppbygging av et bransjeledd, og for å styrke kunstnerøkonomien. Vi ser et slikt tiltak som en forutsetning for at norsk musikk skal kunne bli en naturlig del av

programmene disse institusjonene bringer med seg til utlandet når de turnerer eller gjester festivaler og scener.

4. Konsekvenser for internasjonalt arbeid som følge av pandemien

Pandemien har truffet musikk og kulturlivet hardt, og for komponister kommer konsekvensene til å øke i styrke i 2021 som følge av tregheten i pengestrømmene. Aktivitet i ett år gir inntekter i senere år, og manglende aktiviteter i et år, gir lavere inntekter i påfølgende år. Fra en komponist starter med å skrive et verk, til en fremføring og videre til reelle inntekter går det gjerne flere år. Når nedstengingen av kulturlivet har blitt så lang som den har blitt, har også planleggingen av ny aktivitet avtatt. Dersom alt skulle starte opp i dag igjen, ville det gått lang tid før nye prosjekter kunne blitt presentert for et internasjonalt marked.

Økonomien er også betydelig svekket i de mest aktuelle landene å drive eksport mot, noe som kan gjøre det enda mindre økonomisk forsvarlig å arbeide internasjonalt. Allerede før pandemien var de ekstremt ulike lønns- og arbeidsvilkårene for komponister i Europa en utfordring for norske komponister som ønsker å dra ut. NKF har i lengre tid, også før pandemien, understreket viktigheten av et fungerende musikkliv hjemme i Norge. Dette gjelder i enda sterkere grad nå enn før, dersom det er et ønske at norsk musikk skal bringes ut av landet.

Med vennlig hilsen

Jørgen Karlstrøm

Styreleder

Ida Habbestad

Leder